

Kommunstyrelsen

Avveckling av Danderyds kommuns hemtjänst i egen regi

Ärende

Socialnämnden har i beslut föreslagit att kommunstyrelsen ska avveckla hemtjänsten i egen regi från och med den 31 december 2019. Verksamheten har redovisat underskott i flera år. Trots att ett flertal utredningar, genomlysningar och åtgärder vidtagits, har inte verksamheten kunnat drivas med en ekonomi i balans.

Kommunledningskontoret har fördjupat utredningen och tittat på alternativa lösningar. Det framtagna förslaget innebär att Danderyds kommuns hemtjänst i egen regi avvecklas per den 1 april 2020.

Kommunledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsen förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar uppdra åt socialnämnden att upphöra med hemtjänst i egen regi per den 1 april 2020, genom att hemtjänsten avvecklas enligt alternativ 1 i tjänsteutlåtande daterat 2019-08-13 (KS 2019/0198).

Information

Socialnämnden har föreslagit flera åtgärder för att klara den ekonomiska utmaning som kommunen står inför.¹ Avveckling av hemtjänst i egen regi utgör ett av socialnämndens besparingsförslag. Mot bakgrund av detta, har socialnämnden i beslut föreslagit att kommunstyrelsen ska avveckla hemtjänst i egen regi.²

¹ Socialnämndens beslut den 9 april 2019, § 60, *Ekonomi i balans 2019*, ärende SN 2019/0089.

² Socialnämndens beslut den 9 april 2019, § 60, *Ekonomi i balans 2019*, ärende SN 2019/0089.

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade den 1 oktober 2009 att tillämpa lagen (2008:962) om valfrihetssystem (LOV) för den kommunala och privata hemtjänsten. LOV innebär att kunderna (de som har hemtjänst) får välja sin utförare (sin leverantör av hemtjänst). Kunden kan välja hemtjänst i kommunal regi eller en privat utförare. LOV medför att den kommunala hemtjänsten ska verka under samma förutsättningar som privata utförare. Konkurrensen mellan utförarna ska höja kvalitén i hemtjänsten.

Av de totalt 542 kunderna (juni 2019) som brukar hemtjänst, har 230 av kunderna valt den kommunala hemtjänsten. Den kommunala drivna hemtjänsten förfogar alltså över 42 procent av marknaden i Danderyds kommun. Verksamheten är organiserad i tre geografiska områden.

Trots besparingsförslag för 2019 med 2,5 mnkr, kommer den kommunalt drivna hemtjänsten inte nå en budget i balans 2019 eller 2020. Under perioden år 2010-2018 har den gått med underskottet om 58,8 mnkr.³ Detta trots att verksamheten givits samma förutsättningar som de privata utförarna.

Hemtjänsten i egen regi redovisar inte högre kvalitet än de privata utförarna och har haft påvisade brister vad gäller social dokumentation. Det är inte långsiktigt hållbart att verksamheten hemtjänsten går med stora underskott, samtidigt som den inte fullt ut lever upp till de kvalitetskrav som ställs.⁴ Hemtjänsten i egen regi har varit föremål för ett flertal utredningar, genomlysningar och organisatoriska förändringar och har trots detta inte lyckats nå en ekonomi i balans.

Socialnämnden har föreslagit att den hemtjänsten i egen regi avvecklas per den 31 december 2019.⁵ Målsättningen är att alla kunder ska ha bytt utförare inom sex månader efter att kommunfullmäktige tagit beslut. Det ska även finnas en plan för berörd personals avslut.

Alternativ för hemtjänstens upphörande

Kommunledningskontoret ställer sig bakom socialnämndens beslut att föreslå att den kommunala hemtjänsten ska avvecklas.⁶

Kommunledningskontoret har funnit att det finns i vart fall två tänkbara alternativ (alternativ 1 och 2) för hur ett upphörande av den kommunala hemtjänsten kan gå till. Förslagen är inte uttömmande och det går också att

³ Socialkontorets tjänsteutlåtande den 9 april 2019, ärende SN 2019/0089.

⁴ Jfr. socialkontorets tjänsteutlåtande den 9 april 2019, ärende SN 2019/0089.

⁵ I förslaget om avveckling ingår inte natt- och larmorganisationen i egen regi.

⁶ Jfr. socialnämndens beslut den 9 april 2019, § 60, *Ekonomi i balans 2019*, ärende SN 2019/0089.

tänka sig kombinationer av förslagen. Vidare har kommunledningskontoret övervägt men avråder från alternativ 3, 4 och 5.

Alternativ 1

Det första tänkbara alternativet innebär en ren avveckling av hemtjänsten. Kunderna får välja en ny utförare av de befintliga utförare som redan finns inom LOV. Kommunen har möjlighet att samordna kundernas omval med andra åtgärder som behöver vidtas. Alla utförare får samma möjlighet att bli valda av kunderna.

Förslaget leder till viss osäkerhet för de anställda. Kommunen ska verka för att personalen ska få anställning hos annan utförare inom hemtjänsten.

Kostnaden för detta alternativ, om hemtjänsten avvecklas inom sex månader efter beslut, beräknas till maximalt ca 8 mnkr. Avvecklingskostnaden avser både personalkostnader för avslut och övriga kostnader. Avvecklingskostnaderna kan bli lägre beroende på dels när personalen får anställning hos annan arbetsgivare, dels när kunderna väljer annan utförare inom LOV.

Trots avvecklingskostnaderna, förespråkar kommunledningskontoret detta alternativ som det mest ändamålsenliga. Avvecklingsförfarandet framstår som förhållandevis klart och utrett. Alternativ 1 är mer förutsägbart än alternativ 2.

Alternativ 2

Det andra tänkbara alternativet är att hemtjänsten säljs i sin helhet, eller i delar, till en eller flera privata utförare. Efter att en utförare köpt verksamheten, får kunden välja mellan att fortsätta med den nya utföraren eller välja någon annan utförare inom LOV.

En dom från Regeringsrätten om försäljningen av Vantörs hemtjänst har visat att det är fundamentalt att hemtjänsten värderas *marknadsmässigt*.⁷ Alternativ 2 kan medföra svårigheter att sätta ett marknadsmässigt pris på hemtjänsten. Mot bakgrund av detta måste en värdering av hemtjänsten, av i vart fall två oberoende värderare, göras. Därefter föreslås att verksamheten säljs genom ett publikt och objektiva auktionsförfarande där högstbjudande

⁷ I domen hade Stockholms kommun sålt Vantörs hemtjänst, genom s.k. avknoppning. Vantörs hemtjänst hade värderats och sålts endast utifrån värdet på inventarierna (utan att beakta att 300 kunder följde med till köparen, utan att ca 40 anställda erbjöds anställning hos köparen och utan att ta hänsyn till *goodwill*).⁷ Regeringsrätten fann att försäljningen utgjorde ett otillåtet stöd till enskild näringsidkare (till köparen), jfr. 2 kap. 8 § kommunallagen, och att beslutet stred mot lagen. Verksamheten var värd mycket mer än bara värdet på inventarierna. Regeringsrätten upphävde kommunens beslut.

utförare vinner. Ingen utförare får gynnas på ett otillbörligt sätt. Kommunen behöver anlita en oberoende part, förslagsvis en advokatbyrå, som håller i det öppna auktionsförfarandet. Förfarandet behöver utredas vidare av juridisk expertis.

Förslaget leder till större trygghet för kunder och personal än en avveckling av hemtjänsten.

Avvecklingskostnader för personalen kan uppkomma för de som inte vill övergå till köparen. Om 30 procent av personalen inte vill övergå till köparen och platsbrist uppstår, skulle kostnaden för kommunen uppskattas bli 4 mnkr. Om istället 50 procent av personalen inte vill övergå till köparen och platsbrist uppstår, skulle kostnaden för kommunen uppskattas bli 5 mnkr. Beräkningarna är osäkra, och beror på hur många medarbetare som inte vill övergå till köparen.

De tre geografiska områdena kan säljas till en utförare, eller så kan områdena delas upp och säljas till olika utförare. Det går också att tänka sig att något område avvecklas (enligt alternativ 1) och att de övriga områdena säljs till annan utförare.

Förfarandet att sälja hemtjänsten till en privat utförare är efter adekvat marknadsmässig värdering oprövat och därför oförutsebart.

Kommunledningskontoret känner inte till att någon annan kommun har sålt hemtjänsten till en extern utförare på detta sätt. Det finns ett nämnt fall i Statskontorets rapport där Uddevalla kommun sålt sju förskolor till ett externt bolag år 2008. Eftersom praxis ändrats efter det, till exempel genom domen om försäljningen av Vantörs hemtjänst från år 2010, är det tveksamt om försäljningen av förskolor kan ge någon vägledning.⁸ Expertis på området saknas inom kommunen.

Kommunledningskontoret har funnit att alternativ 2 är ett intressant alternativ då avvecklingskostnaderna i viss mån kan begränsas i förhållande till alternativ 1. Däremot är alternativ 2 förenat med sådan osäkerhet kring processen att det är svårt att kunna dra några säkra slutsatser (ekonomiska som juridiska) av förfarandet. Konsekvenser som inte kunnat förutses (ekonomiska som juridiska) kan uppstå. Mot bakgrund av detta rekommenderar kommunledningskontoret alternativ 1, framför alternativ 2.

⁸ Jfr. Statskontorets rapport, *Från offentligt till privat - En kartläggning av överlåtelse inom kommunalt driven verksamhet*, 2017:24, s. 12 samt RÅ 2010 ref. 100.

Kommunledningskontoret har vidare övervägt, men avråder från följande förslag.

Alternativ 3

En del eller hela hemtjänsten lyfts ur LOV:en och privata utförare upphandlas istället för den del som lyfts ur LOV:en.

Kommunledningskontoret har funnit att en blandmodell (t.ex. att 40 procent av kunderna får välja utförare fritt inom LOV och 60 procent av kunderna blir tilldelad en upphandlad utförare) är alltför svår att förklara för kunderna. Kommunen har vidare haft en lång tradition av LOV med grundtanken att det ska stå kunden fritt att välja utförare. Kommunledningskontoret avråder därför från detta alternativ.

Alternativ 4

Den kommunala hemtjänsten fortsätter att drivas av kommunen, antingen i sin nuvarande form eller genom att hemtjänsten bolagiseras, trots att hemtjänsten går med förlust.

Kommunledningskontoret har funnit att förslaget inte är långsiktigt förenligt med kravet på en ekonomi i balans. Kommunledningskontoret avråder därför från detta alternativ.

Alternativ 5

Ett alternativ inom alternativ 2 (försäljning av hemtjänsten) kan vara att bolagisera den kommunala hemtjänsten innan den säljs. Syftet med detta är bland annat att underlätta värderingen av hemtjänsten, eftersom det då blir aktierna i bolaget som säljs.

Kommunledningskontoret har funnit att förslaget att bolagisera verksamheten innan den säljs, inte är ändamålsenligt och alltför tidskrävande då styrelse och revisor för bolaget måste väljas. Vidare krävs aktiekapital för att starta ett bolag. Årsredovisning med mera kommer ändå att saknas inför försäljningen. Kommunledningskontoret avråder därför från detta alternativ.

Jämförelse

Täby kommun och Österåkers kommun har avvecklat sin hemtjänst i egen regi. Tillvägagångssättet har i bägge fallen varit i huvudsak enligt alternativ 1.

Täby

Beslut om avveckling togs i november 2012 och var genomförd den sista juni 2012. Avvecklingsprocessen, berörde 240 kunder och 80 medarbetare inom hemtjänsten. I samband med turordningsförhandlingarna involverades även personal på vård- och omsorgsboende. Kostnaderna för att genomföra avvecklingen uppgick till cirka 9,8 miljoner kronor.

Österåker

Beslut om avveckling togs 30 augusti 2016 och var genomförd jan 2017, totalt tid från planering till projektets slut - 10 mån. Processen berörde 178 kunder med hemtjänstinsatser och 525 kunder med enbart larm (larmet flyttades över till privata utförare). Totalt berördes 53 tillsvidareanställda medarbetare av avvecklingen. Kostnad för avvecklingen uppgick till 5,2 miljoner kronor.

Avslutningsvis

Kommunledningskontoret ställer sig bakom socialnämndens förslag att Danderyds kommun ska avveckla hemtjänsten i egen regi. Kommunledningskontoret förordar en ren avveckling av hemtjänsten enligt alternativ 1.

I ärendets handläggning har kommundirektör, ekonomichef, administrativ direktör, kommunjurist, upphandlingschef och hr-chef deltagit. Samråd har skett med socialdirektören.

Åsa Heribertson
Kommundirektör

Björn Wallgren
Ekonomichef

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Avveckling av Danderyds kommuns hemtjänst i egen regi
2. Socialnämndens beslut, SN 2019-04-09 § 60, Ekonomi i balans
3. Socialkontorets tjänsteutlåtande den 9 april 2019, ärende SN 2019/0089.

Expedieras
Socialnämnden

Kommunledningskontoret

Datum

Diarienummer

2019-10-03

KS 2019/0198

Anne Hännestrand

Kommunstyrelsen

Förslag till avveckling av hemtjänst i egen regi

Ärende

Kommunfullmäktige har den 23 september 2019 § 108 beslutat att återremittera förslag till avveckling av hemtjänst i egen regi till kommunstyrelsen med hemställan om att följande frågeställningar ska besvaras (samt bifoga samtliga utredningar till ärendet).

1. Redovisa ett 0-alternativ för att behålla hemtjänsten i egen regi. Under denna punkt ska redovisas vad socialnämnden har gjort för insatser för att styra upp verksamheten sedan nämnden övertog den 1 januari 2019.
2. Redovisa en prognos framåt.
3. Göra en konsekvens- och riskanalys för de Danderydsbor som valt och har hjälp av kommunens hemtjänst.
4. Göra en konsekvens- och riskanalys över vad som händer om privata utförare går i konkurs eller av annat skäl hastigt och oordnat lägger ned verksamheten.

Kommunledningskontoret har i samarbete med socialkontoret fördjupat utredningen ytterligare utifrån frågeställningarna, och redovisar härmed utredningen. Denna utredning kompletterar tjänsteutlåtandet daterat 13 augusti 2019, reviderat den 28 augusti 2019.

Kommunledningskontorets förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar att uppdra åt socialnämnden att upphöra med hemtjänsten i egen regi per den 1 maj 2020, genom att hemtjänsten avvecklas i enlighet med alternativ 1 i tjänsteutlåtande daterat den 13 augusti 2019.

Kommunledningskontoret

Datum

Diarienummer

2019-10-03

KS 2019/0198

Anne Hännestrand

Gällande rätt och bakgrund

Av 11 kap. 1 § kommunallagen (2017:725) framgår att kommuner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet.

Enligt 11 kap. 5 § kommunallagen ska budgeten upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna.

Av 2 kap. 1 § 1 st. socialtjänstlagen (2001:453) svarar varje kommun för socialtjänsten inom sitt område och har det yttersta ansvaret för att enskild får det stöd och den hjälp som den behöver. Detta innebär ingen inskränkning i det ansvar som vilar på andra huvudmän.¹

Kommunfullmäktige har den 4 mars 2019 beslutat att godkänna överskottsmål för år 2019.² Överskottsmålen innebar att nämnderna ålades att upphöra med att redovisa underskott. Socialnämnden har utifrån ovan föreslagit flera åtgärder för att klara den ekonomiska utmaningen, varav avveckling av hemtjänsten utgjort ett av besparingsförslagen. Socialnämnden har den 9 april 2019 beslutat att föreslå att kommunstyrelsen skulle avveckla hemtjänsten i egen regi.³

Kommunledningskontoret har den 13 augusti 2019 föreslagit att kommunstyrelsen skulle föreslå till kommunfullmäktige att kommunfullmäktige beslutar uppdra åt socialnämnden att upphöra med hemtjänsten i egen regi per den 1 april 2020, genom att hemtjänsten avvecklas.⁴

Kommunfullmäktige har den 23 september 2019 beslutat att återremittera ärendet till kommunstyrelsen med hemställan om att följande frågeställningar skulle besvaras (inklusive att bifoga samtliga utredningar till ärendet).

1. Redovisa ett 0-alternativ för att behålla hemtjänsten i egen regi. Under denna punkt ska redovisas vad socialnämnden har gjort för insatser för att styra upp verksamheten sedan nämnden övertog den 1 januari 2019.

¹ Kommunen har det yttersta ansvaret, men behöver inte tillhandahålla stöd och hjälp i egen regi. Med det yttersta ansvaret följer att kommunen kan träda in och vidta åtgärder för att försäkra sig om att den enskilde får stöd och hjälp. Jfr. 2 kap. 1 § socialtjänstlagen, Zeteo lagkommentar, Lars Lundgren, Per-Anders Sunesson, publicerad den 21 januari 2019.

² Jfr. Kommunfullmäktiges beslut den 4 mars 2019 § 26.

³ Socialnämndens beslut daterat den 9 april 2019, § 60, *Ekonomi i balans 2019*, ärende SN 2019/0089.

⁴ Tjänsteutlåtande daterat den 13 augusti 2019 (rev den 28 augusti 2019), *Avveckling av Danderyds kommuns hemtjänst i egen regi*, ärende KS 2019/0198.

Kommunledningskontoret

Datum

Diarienummer

2019-10-03

KS 2019/0198

Anne Hännestrand

2. Redovisa en prognos framåt.
3. Göra en konsekvens- och riskanalys för de Danderydsbor som valt och har hjälp av kommunens hemtjänst.
4. Göra en konsekvens- och riskanalys över vad som händer om privata utförare går i konkurs eller av annat skäl hastigt och oordnat lägger ned verksamheten.

Kommunledningskontorets fördjupade utredning utifrån frågeställningarna

1. Redovisa ett 0-alternativ för att behålla hemtjänsten i egen regi. Under denna punkt ska redovisas vad socialnämnden har gjort för insatser för att styra upp verksamheten sedan nämnden övertog den 1 januari 2019.

Socialkontoret har anfört i huvudsak följande.⁵

- Hemtjänsten i egen regi har presenterat följande besparingsåtgärder: att öka registrerade timmar hos kunderna, att minska utlagd personaltid på helgerna, att arbeta efter nya rutiner för leasingbilar och att omvandla fyra geografiska områden till tre med en sammantagen beräknad besparing om ca 2,5 mnkr. Hemtjänsten i egen regi har, trots ovan föreslagna och vidtagna besparingsåtgärder, konstaterat att det inte är möjligt att nå en budget i balans 2019 och att det inte är troligt att nå en budget i balans 2020. Hemtjänsten i egen regi har år 2018 haft ett underskott om ca 5,8 mnkr.
- Hemtjänsten i egen regi har i prognos efter månadsbokslut per augusti 2019 redovisat ett beräknat underskott om ca 3,4 mnkr för helåret 2019. Det beräknade underskottet har redovisats trots att besparingsåtgärderna varit framgångsrika och haft avsedd effekt.
- För att hemtjänsten i egen regi ska ha förutsättningar att nå ekonomi i balans år 2019 skulle hemtjänstchecken (debiterat timpris per utförd hemtjänststimme) år 2019 behövt öka med ca 9 procent. Om hemtjänstchecken höjts på så sätt för samtliga utförare inom kommunen hade det medfört att kommunens hemtjänstkostnader ökat med ca 7,5 mnkr år 2019.

⁵ Socialkontorets yttrande daterat den 27 september 2019, Återremissförslag till avveckling av hemtjänst i egen regi KS 2019/0198, ärende SN 2019/0098.

Kommunledningskontoret

Datum

Diarienummer

2019-10-03

KS 2019/0198

Anne Hännestrand

- Vård- och omsorgschefen har sedan övertagandet ingått i socialkontorets ledningsgrupp.

2. Redovisa en prognos framåt

Socialkontoret har i huvudsak anfört följande.⁶

- Prognosen för år 2020 är framtagen utifrån faktiska siffror och prognoser, även om budgetprocessen inte är helt slutförd.
- Hemtjänst i egen regi har inte lagt fram några ytterligare besparingsåtgärder, varför det kan antas att besparingsalternativen är uttömda.
- Hemtjänstchecken, som finansierar hemtjänsten i egen regi, har i beslut lämnats oförändrad för år 2020. I planeringsförutsättningarna för budget år 2020 har prisökning med 2 procent och löneökning med 2 procent antagits. Mot bakgrund av dels detta, dels det beräknade underskottet för 2019, behövs en intäktsökning med ca 4,2 mnkr för att hemtjänsten ska nå en budget i balans år 2020. Detta skulle innebära en ökning med hemtjänstchecken med ca 11 procent. Om hemtjänstchecken höjs på så sätt för samtliga utförare skulle det medföra ökade hemtjänstkostnader med ca 9,3 mnkr för kommunen.

3. Göra en konsekvens- och riskanalys för de Danderydsbor som valt och har hjälp av kommunens hemtjänst.

Socialkontoret har identifierat fyra risker och utrett konsekvenserna av riskerna för brukarna av hemtjänst om den avvecklas, i huvudsak enligt följande.⁷

- *Kunderna behöver göra ett omval:* Privata utförare inom lagen (2008:962) inom valfrihetssystem (fortsättningsvis LOV) finns att välja, biståndshandläggaren erbjuder stöd vid omval. Kraven på utförarna är desamma på hemtjänst i privat och egen regi.
- *Ny personal arbetar hos brukaren:* Eventuell otrygghet bedöms vara av övergående karaktär. En successiv och planerad övergång

⁶ Socialkontorets yttrande daterat den 27 september 2019, Återremissförslag till avveckling av hemtjänst i egen regi KS 2019/0198, ärende SN 2019/0098.

⁷ Bilaga 1 till socialkontorets yttrande daterat den 27 september 2019, Återremissförslag till avveckling av hemtjänst i egen regi KS 2019/0198, ärende SN 2019/0098.

Kommunledningskontoret

Datum

Diarienummer

2019-10-03

KS 2019/0198

Anne Hännestrand

till ny utförare efter omval bedöms skapa goda förutsättningar att motverka eventuell oro.

- *Ett kommunalt alternativ saknas:* Oavsett hemtjänst i egen eller privat regi ställs samma krav på kvalitet, vilket brukarna kommer erhålla oavsett val.
- *Kommunal kompetens inom hemtjänst egen regi fasas ut på sikt:* Kommunen kommer att fortsätta bedriva dels hemtjänst i egen regi på natten, dels Larmpatrullen. Detta säkerställer att kommunen behåller kompetens och grundorganisation inom kommunen.

Samtliga risker har bedömts utgöra en *mindre allvarlig risk* på en skala om mindre allvarlig risk – allvarlig risk – mycket allvarlig risk.

4. Göra en konsekvens- och riskanalys över vad som händer om privata utförare går i konkurs eller av annat skäl hastigt och oordnat lägger ned verksamheten.

Socialkontoret har identifierat fyra risker och utrett konsekvensen av riskerna om privata utförare går i konkurs eller hastigt avvecklar verksamheten, i huvudsak enligt följande.⁸

- *Privat utförare går i konkurs:* För att bli godkänd utförare inom LOV krävs att utföraren är minst *kreditvärdig* vid en kreditupplysning, eller på annat sätt kan visa sig kreditvärdig. Socialkontoret kontrollerar årligen utförarnas ekonomi. Även Inspektionen för vård och omsorg (IVO) genomför ekonomisk granskning innan utföraren beviljas tillstånd för att bedriva hemtjänst.
- *Kommunen saknar förmåga att kliva in som garant för att säkerställa för att den enskilde erhåller biståndsbedömda insatser:* Uppsägningstiden enligt avtal med utförarna är tre månader. Kommunen har sedan tidigare erfarenhet att överta verksamhet på motsvarande tid om det varit nödvändigt. Vidare bedriver kommunen hemtjänst i egen regi på natten vilket medför att kompetensen finns kvar i kommunen.

⁸ Bilaga 2 till socialkontorets yttrande daterat den 27 september 2019, Återremissförslag till avveckling av hemtjänst i egen regi KS 2019/0198, ärende SN 2019/0098.

Kommunledningskontoret

Datum

Diarienummer

2019-10-03

KS 2019/0198

Anne Hännestrand

- *Kommunen får minskade resurser att erbjuda hemtjänst:* Det finns privata utförare att välja inom LOV. Samtliga utförare ska enligt avtal vara beredda att ta emot nya kunder inom 24 timmar. Vidare bedriver kommunen hemtjänst i egen regi på natten vilket medför att kompetensen finns kvar i kommunen.
- *Privata utförare kan inte möta behoven:* Om en privat utförare går i konkurs eller avvecklar verksamheten kan socialnämnden eller fullmäktige besluta om erbjudande om övertagande av samtlig personal till hemtjänst i egen regi och fortsätta bedriva verksamheten i egen regi om så krävs. Vid vanligt avslut eller uppsägning av avtal sker omval till ny utförare.

Samtliga risker har bedömts utgöra en *mindre allvarlig risk* på en skala om mindre allvarlig risk – allvarlig risk – mycket allvarlig risk.

5. Ytterligare utredningar har bifogats

Ytterligare utredningar (inklusive konsultrapporter) har bifogats till socialkontorets yttrande och även till detta tjänsteutlåtande.

Kommunledningskontorets sammanvägda bedömning

Finns förutsättningar att fortsätta bedriva hemtjänsten i egen regi?

Kommunledningskontoret får konstatera att kommuner ska ha en god ekonomisk hushållning enligt 11 kap. 1 § kommunallagen samt att kommunfullmäktige den 4 mars 2019 har tagit beslut om nämnderna ska upphöra med att redovisa underskott.⁹

Kommunledningskontoret får notera att hemtjänsten i egen regi, trots att hemtjänsten varit delaktiga i att ta fram besparingsåtgärder vilka också vidtagits med önskad effekt, fortsätter att gå med betydande underskott. Kommunledningskontoret får vidare notera att hemtjänsten i egen regi under perioden 2010–2018 gått med underskottet om 58,8 mnkr¹⁰ och att hemtjänsten även under år 2020 beräknas gå med underskott. Inga ytterligare besparingsmöjligheter har identifierats. Även om underskotten varierar från år till år, har det inte framkommit någon prognos eller uppgift

⁹ Jfr. 5. Kommunfullmäktiges beslut 2019-03-04 § 26.

¹⁰ Socialkontorets tjänsteutlåtande den 9 april 2019, *Ekonomi i balans*, ärende SN 2019/0089.

Kommunledningskontoret

Datum

Diarienummer

2019-10-03

KS 2019/0198

Anne Hännestrand

om ändrande förhållanden som talar för att underskotten kommer att upphöra.

Under sådana förhållanden, och med hänsyn till *att* kommunallagen ställer krav på god ekonomisk hushållning, *att* kommunfullmäktige beslutat om överskottsmål och *att* kommunen har ett ansträngt ekonomiskt läge, får kommunledningskontoret förorda att hemtjänsten i egen regi ska avvecklas.

Föranleder konsekvens- och riskanalyserna någon annan bedömning?

Av 2 kap. 1 § 1 st. socialtjänstlagen har kommunen det yttersta ansvaret för att enskild får det stöd och den hjälp som den behöver. Kommunen behöver inte tillhandahålla stöd och hjälp i egen regi, men genom principen om kommunens yttersta ansvar kan kommunen träda in och vidta egna åtgärder för att försäkra sig om att den enskilde får stöd och hjälp om så krävs.

Kommunledningskontoret finner att socialkontorets identifierade risker och konsekvenser synes vara heltäckande och väl avvägda. Riskerna och konsekvenserna får bedömas vara godtagbara utifrån de *riskbegränsande åtgärderna* som socialkontoret redogjort för framförallt enligt följande.

- Goda förutsättningar för att minska brukarens eventuella oro genom successiv och planerad övergång till ny utförare.
- Samma krav på kvalitet i utförandet ställs på hemtjänsten i egen och privat regi.
- Befintliga avtalsvillkor med och socialkontorets hantering av utförare inom LOV (t.ex. *att* avtalen stadgar tre månaders uppsägningstid, *att* utförare ska vara beredda att ta emot nya kunder inom 24 timmar och *att* utförarnas ekonomi följs upp årligen).
- Kommunen bedriver fortfarande natt- och larmpatrull (som innefattar hemtjänst på natten) vilket medför att kompetensen behålls inom kommunen. Kommunen har möjlighet att *om så krävs* ta över verksamheten utifrån principen om kommunens yttersta ansvar, jfr. 2 kap. 1 § socialtjänstlagen.

Utifrån en sammanvägd bedömning med hänsyn tagen till de risk- och konsekvensanalyser socialkontoret gjort förordar kommunledningskontoret att hemtjänsten i egen regi avvecklas.

Åsa Heribertson
Kommundirektör

Björn Wallgren
Ekonomichef

Kommunledningskontoret

Datum

Diarienummer

2019-10-03

KS 2019/0198

Anne Hännestrand

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande daterat den 3 oktober 2019, *Förslag till avveckling av hemtjänsten i egen regi*, i ärende KS 2019/0198.
2. Socialkontorets yttrande daterat den 27 september 2019, *Yttrande återremissförslag till avveckling av hemtjänst i egen regi, KS 2019/0198*, i ärende SN 2019/0098.
3. Bilagor inklusive konsultrapporter till socialkontorets yttrande daterat den 27 september 2019, *Yttrande återremissförslag till avveckling av hemtjänst i egen regi, KS 2019/0198*, i ärende SN 2019/0098.
4. Tjänsteutlåtande daterat den 13 augusti 2019 (rev den 28 augusti 2019), *Avveckling av Danderyds kommuns hemtjänst i egen regi*, ärende KS 2019/0198 och samtliga bilagor.
5. Kommunfullmäktiges beslut 2019-03-04 § 26.

Expedieras
Socialnämnden